

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Præmittuntur quæ apud omnes sunt certa,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Adde quod implicat dari materiam purè spirituale. Nam ut dicitur S. Thomas opusc. 15. cap. 7. repugnat dari materiam, quæ ex se non sit pura potentia in ratione substantiæ, per exclusionem saltem omnis actus & perfectionis formalis; Sed materia purè spiritualis nequit esse pura potentia in ratione substantiæ: Ergo nec habere veram rationem materiæ. Major patet, Minor probatur. Materia spiritualis, si daretur, ex vi sui spiritualitatis, non solum supra materiam corpoream, sed etiam supra formas corporeas elevaretur; esset enim ordinis superioris ad illas: Ergo cum forma corporea sit actus & non pura potentia, materia spiritualis illam excedens esset etiam actus; imò magis haberet de actu, quam qualibet forma corporea: Atqui (subsumo) entitas actualior quilibet formâ corporeâ, nequit habere rationem puræ potentiæ, ut patet: Ergo materia purè spiritualis, nequit esse pura potentia, in ratione substantiæ.

25 Objicies primò: Augustinus 12. confess. dicit quod Deus fecit materiam communem visibilibus & invisibilibus: Invisibilia autem sunt substantiæ spirituales: Ergo substantiæ spirituales habent materiam: Non corpoream: Ergo spiritualem.

Respondeo ex D. Thoma quæst. unicâ de spiritualibus creaturis, art. 1. ad 4. D. Augustinum nomine materiæ visibilibus & invisibilibus, non intelligere materiam primam, sed informitatem, sive potentialitatem quandam, proportionaliter communem materiæ corporeæ & substantiæ spirituali; quatenus scilicet materia prima caret omni specie seu actu, Angelus verò prius est creatus quam converteretur ad Verbum, à quo illuminatur, atque aded in potentia intelligibili fuit productus.

27 Objicies secundò: Ubique reperitur aliqua forma, ibi debet reperiri materia illi proportionata, juxta commune illud axioma, actus & potentia sunt ejusdem generis: Sed in substantiis spiritualibus reperitur aliqua forma spiritualis & incorporea: Ergo etiam intra illud genus dari debet materia spiritualis.

Respondeo illud axioma solum verificari de actu receptibili, & dependente à materia, non autem de irreceptibili & independente à materia, qualis est substantia Angeli.

28 Objicies tertio: Si substantia Angeli esset omnis compositionis substantialis experta, esset omnino simplex: Sed hoc non est dicendum, cum simplicitas sit attributum soli Deo conveniens: Ergo nec illud.

Sed negatur sequela Majoris: quia summæ simplicitati non solum repugnat componi, sed etiam componere: licet autem in essentia Angeli nulla sit realis compositio, ipsa tamen cum existentia Angelum componit: existentia enim in omnibus rebus creatis, tam spiritualibus, quam corporeis, realiter distinguitur ab essentia, & per consequens realem cum ea compositionem facit, ut docet D. Thomas 2. contra Gent. cap. 52. & 53. & hic art. 2. ad 3. ubi ait: Licet in Angelo non sit compositio forme & materie, est tamen in eo actus & potentia: quod quidem manifestum potest esse ex consideratione rerum materialium, in quibus invenitur duplex compositio. Prima quidem forme & materie, ex quibus constituitur aliqua natura: natura autem sic composita, non est suum esse, sed esse est actus ejus.

29 Objicies ultimò: Compositio ex genere &

A differentia supponit compositionem ex materia & forma; cum genus sumatur à materia, & differentia à forma, ut variis in locis docet Aristoteles: Sed substantia Angeli, cum sit finita, & terminis essentia terminata, ex genere & differentia componitur: Ergo illa pariter constat ex materia & forma.

Respondeo Majorem veram esse in substantiis materialibus, non verò in spiritualibus. Nam ut ait D. Thomas hic art. 2. ad 1. In rebus materialibus aliud est quod determinat ad speciem generalem, scilicet forma, & aliud quod determinat, scilicet materia: unde ab alio sumitur genus, & ab alio differentia. Sed in rebus immaterialibus non est aliud determinans & determinatum, sed unaqueque earum secundum seipsam tenet determinatum eundem in entibus; & ideo genus & differentia in eis non accipitur secundum aliud & aliud, sed secundum unum & idem, que tamen differunt secundum considerationem nostram: inquantum enim intellectus noster considerat illam rem ut indeterminatam, accipitur in eis ratio generis, inquantum verò considerat ut determinatam, accipitur ratio differentia. Licet ergo in substantiis materialibus genus desumatur à materia, tanquam à prima radice, & differentia à forma: in spiritualibus tamen non est aliud principium generis & differentia, quam ipsa essentia, ut habet rationem determinabilis & determinativi, sive prout magis distat ab existentia, aut appropinquat ad ipsam, ut explicite solent nostri Thomistæ in Logica.

ARTICULUS II.

An multitudo Angelorum, numerum specierum materialium, & naturæ humanæ individuorum, excedat?

§. I.

Præmittuntur quæ apud omnes sunt certa.

D **T**Ria ut certa supponimus, & aliud verissimum in controversiam. In primis certum est maximam ac proferus stupendam esse Angelorum multitudinem: Dei enim, summi Principis & potentissimi Imperatoris numerosam familiam, & copiosum exercitum esse docet; juxta illud Proverb. 14. In multitudine populi dignitas Regis, & in paucitate plebis ignominia Principis. Unde Daniël. 7. dicitur: Millia millium ministrabant ei, & decies centena millia assistebant ei. Et Joannes in Apocalypsi ait: Et erat numerus eorum, quos non computavi, quia non potui numerare, quibus verbis innumerabilis multitudo significatur, quam Latinus interpres ita expressit: Et erat numerus eorum millia millium: sic enim incertus numerus & propemodum infinitus exprimitur. Similiter Psal. 67. Propheta ait: Carrus Dei decem millibus multiplex. Ubi Hebraica vox מרובות quæ cum Chaldaica Paraphrastes, in plerisque Hebraeorum, ita intelligunt, ut Angelos significet: Vulgata versio multiplicem, scilicet Angelorum numerum, significare intellexit & expressit. Demum Job 25. dicitur: Nunquid est numerus militum ejus? Ubi militum nomine intelliguntur celestium virtutum exercitus, ut exponit D. Greg. 17. Moral. c. 9. subdicit: In cognitione humane rationis, supernorum spirituum numerus non est: quæ quantà sit illa frequentia invisibilis exercitus, nescit.

Superiorum civium numerus infinitus & definitus exprimitur; ut qui Deo est numerabilis, esse hominibus innumerabilis demonstratur. Idem docet Ambrosius 7. in Lucam ad cap. 15. dicens innumerabiles esse greges Angelorum, Archangelorum, Dominationum &c. Item Cyrillus Hierosolymitanus catech. 15. ait: Ex loci magnitudine incolarum multitudo estimari solet. Est autem universa terra parva instar in caeli medio. Quibus verbis significat, quod sicut vastitas caeli Empyrei est pene incomprehensibilis, comparata ad terram, ita & Angelorum multitudo per comparationem ad res corporeas & materiales. Quia etiam comparatione utitur D. Thomas hic art. 3.

Hinc exclusa manet sententia aliquorum existimantium, eam esse rationem multitudinis hominum, ad Angelorum numerum, quae est minus ad nonaginta novem: quoniam id suadere parabola illa videtur hominis, qui centum oves habens, unam amisit, quam relictis nonaginta novem, quae situm abijt, & inventam humeris reportat: nam ovis illa unica, humana esse natura vulgo creditur, Angeli verò reliqua. Ita Hilarius in Matth. Can. 18. ubi sic ait: Ovis una, homo intelligendus est; & sub homine uno universitas sentienda est, sed in unius Ade errore, omne hominum genus aberravit. Ergo nonaginta novem non errantes, multitudo Angelorum caelestium opinanda est; quibus in caelo est laetitia, & cura salutis humana. Et Ambrosius lib. 7. in Lucam: Dives igitur pastor, invenit, cuius omnes nos centesima portio sumus, habet Angelorum, habet Archangelorum, Dominacionum, Potestatum, Thronorum, aliorumque innumerabiles greges, quos in montibus dereliquit: qui quoniam sunt rationabiles, non immerito hominum redemptione latantur. Demum Gregorius Nyssenus lib. 11. cont. Eunomium: Idei qui omnem creaturam rationalem pascit, relictus in caelis non errante, ac supermundano grege, ad errantem ovem, nostram videlicet naturam, praenore hominum recedit. Est enim multitudine, minimaque portio natura humana, si cum universo comparatur; quae sola, ut est in parabola rationalis centum, per multam aberravit. Ex dictis, inquam, explicita & confutata manet haec sententia, tum quia Scriptura locis adductis innumerabilem prope docet esse Angelorum multitudinem: tum etiam, quia comparatio illa quae D. Cyrillus, & S. Thomas utuntur, indicat multo maiorem esse Angelorum copiam, quam ut eam proportionem ad homines habeat, quae est nonaginta novem ad unum: longè enim excessu maiore, terra superatur à caelo empyreo, quam unitas à centenariis. Nec testimonia Patrum quae adduximus, huic favent sententiae, nam iis solum indicatur summus amor quo Deus naturam humanam in mysterio Incarnationis profecutus est, et quod tale mysterium, non in bonum & gloriam Angelorum, sed in salutem & redemptionem hominum, ordinaverit. De quo fuse in Tractatu de Incarnatione.

Secundò, certum & indubitatum est apud omnes, Angelorum multitudinem, etiam maxima ac pene innumerabilis sit, non esse tamen infinitam: quod multis argumentis probat Guillelmus Parisiensis Episcopus. Et inter articulos Parisiis damnatos à Stephano Episcopo, recensetur ille: Item quod substantia separata, sunt in actibus infinitae: infinitas enim non est impossibilis, nisi in rebus materialibus.

Tertio ut certum supponimus, quod licet

A maxima & stupenda sit Angelorum multitudo, non tamen probabile aut credibile est, illam esse tantam, quod numerum omnium individuorum huius universi excedat, ut Lyranus & quidam alii existimant. Quis enim crederet eos esse plures omnibus maris arenis, & aëris atomis, & arborum foliis, quae fuerunt, sunt, & erunt. Addamus muscas, culices, pulices, vermes, formicas, haleces, cum ceteris fluviorum marisque piscibus; grana tritici, hordei, avenae, milij, & aliorum leguminum, quorum innumera prope modum est multitudo. Certè licet absolute non repugnet tantam, imò & maiorem dari Angelorum multitudinem; cum potentia Dei infinita sit, & nullo finito numero exhauriri possit; hoc tamen ordini ejus Sapientiae & Providentiae non videtur conveniens, ut infra patebit. Unde solum restat dubium, an tanta sit Angelorum multitudo, ut saltem omnes species rerum corruptibilium, & omnia naturae humanae individua adaequet, vel excedat?

§. II

Duplici conclusione difficultas resolvitur.

Dico primò, Angelorum multitudinem numerum specierum materialium excedere. Ita colligitur ex Dionysio de caelesti Hierarch. cap. 14. ubi ait (referente D. Thomà hic art. 3.) Multi sunt beati exercitus supernarum mentium, infirmam & confictam excedentes nostrorum materialium numerorum commensurationem. Quae verba de excessu multitudinis Angelorum supra omnia huius universi individua non posse intelligi constat ex dictis in secunda suppositione; Ergo Dionysius saltem intendit Angelorum multitudinem numerum specierum materialium excedere.

Nec valet quod ait Vazquez hic disp. 180. cap. 2. Dionysium non loqui de numero, ut ita dicam, numerato, sed numerante; id est illum non velle, quod Angelorum multitudo superet numerum specierum materialium & corruptibilium; quae sunt res numeratae, sed solum quod tanta sit, ut ad eam colligendam non satis valeant notae numeratae, seu termini quibus ad numerandum homines uti solent.

Non valet, inquam, haec responsio: Quia numeri numerantes non sunt materiales, sed intelligibiles: Atqui Dionysius loquitur de numeris materialibus, ut patet ex verbis allegatis: Ergo non loquitur de numeris numerantibus, sed numeratis, seu de ipsis speciebus rerum materialium & corruptibilium, quae sunt res numeratae. Et ita hunc locum Dionysii intellexit D. Thomas quaest. 6. de potentia art. 6. ubi ait: Substantia incorporea, ut dicit Dionysius 14. cap. caelestis Hierarchiae, omnem multitudinem specierum materialium transcendunt. Et 2. contra Gent. cap. 92. ratione 5. Dionysius (inquit) 14. cap. caelestis Hierarchiae docet quod numerus substantiarum separatarum excedit omnem materialem multitudinem. Non ergo loquitur Dionysius de numero intelligibili & numerante, ut dicit Vazquez, sed de materiali & numerato, seu de ipsis rerum materialium speciebus, ut ait S. Thomas.

Eandem veritatem demonstrat idem S. Doctor, loco proximè citato, variis rationibus, quarum elegantissima haec est. Ordo (inquit) universi exigere videtur, ut id quod est in rebus no-